

PROLOGUS IN VITAM B. SIMONIS COMITIS CRESPEIENSES, ET MONACHI ORDINIS
S. BENEDICTI.

Quoniam quorumdam virorum Dei obsecratio et A
necessitas instat ut de beati viri Simonis actibus, opere simplices, animo innocentes, eloquio dulces, ad utilitatem audientium, aliquid loquamur; gesta simulque sanctæ Dei Ecclesiæ socios reddit pariter illius singula colligentes, et certa agnoscentes, verbis explicare curavimus, et scriptis et verbis assignare. Dignum quippe est, quod opere gessit, litteris ostentari, cujus vita nulli hominum tempore isto potuit comparari. Merito Dominus, ut scriptum est, Dominus mirabilis denuntiatur? lupum namque vidit, et agnum mansuetissimum reddidit, raptorem, et ovem innocentiae destinavit (Augustin. *serm.* 14, *De Sancta*). Et quia in Simone denuntiatur mirabilis, mirabilia ejus quæ in Simone monstrare dignatus est, necesse est, silentio non reprimenda.

VITA BEATI SIMONIS

COMITIS CRESPEIENSIS

AUCTORE SYNCHRONO.

Hujus festum est xi Kalendas Octobris.

CAPUT PRIMUM.

Fuit igitur vir quidam Simon nomine, vita mirabilis, moribus egregius, et 672 genere insignis. Consul primum, et regis Francorum primipilus, deinde monachus probatissimus effectus est. Pater ejus Rodolphus, divitiis et viribus potentissimus; mater Adela vocabatur. Qualiter ergo propositum fidei ad profectum produxit actionis, narrationis ordo enucleatus exhibebit.

Is itaque cum jam in primævo juventutis flore, arte militari multos excelleret, et in his quæ mundi sunt pene totus inhiaret, forte die quadam in agro ad spatiandum progressus, manu tenens accipitrem, ut avem capiendõ deciperet, impegit. At ipse nihil accipiens deceptus est. Quod factum, ut ipsemet referbat, talis et tam perversa cogitatio subsequuta est, ut omne quod bonum est, proponeret non diligere, malum vero nullo modo odisse, sicut de beato Benedicto scriptum reperitur (Gregor. *Dialog.*, lib. II, c. 2); quia ave recedente, suggestionis immundæ dente acerrime mordetur. Sed sancti Spiritus gratia tam subito perversitas illa disparuit, et diabolicum illud, ut quod prius diligebat, omnino displiceret, ibique sanctæ conversationis initium sumens bonum jugiter in voluntate habuit, licet sæcularibus immistis opere implere nequiret.

Parente vero utroque orbatum, rex Francorum Philippus malignitatis spiritu permotus, quæ jure successerat hujus hæreditatem subripere gestiens, utpote juvenem solum sine consilio, absque parentum

B adjutorio, leviter expugnare existimans, primæva insidiis molitur appetere; dein in aperto belli commovet tempestatem. Cœpit namque ipse rex igne, præda, gladio, villas destruere; prædia, municipia, et quæ ejus videbantur, prout poterat, omnino dissipare. Is vero intrepide confisus in Domino, erigens se contra se, ad hoc enim ut malum ageret invitatus trahebatur, præcingit se, et præparat fortiter resistere. Concitat namque gentem suam, et velut frendens leo, licet corde dolens, perturbat et devastat quod in regis reperit potestate, et donec proprium possideat, asserit nullo modo retroire. Ecquis bonitatis Domini plenitudinem non admiretur in illo? ecce inter tot flagella positus, bellorum negotiis impeditus, tamen patri condolens jam defuncto (quippe quem, dum adhuc viveret, nimis sæcularibus intentum, mundi cupiditatibus noverat graviter irretitum, castellum quoddam, quo sibi sepulturæ locum præparaverat, ejus possessori vi subripuisse, et velut proprium detinuisse meminerat), Romanum pontificem quid super hoc acturus esset, et quomodo patri sic defuncto subvenire potuisset, per nuntium contulit.

CAPUT II.

Papa vero Gregorius, qui Ildebrannus dictus est, ab eo quem injuste abstulerat loco penitus tollendum, et pro animâ missarum solemniam, elemosinarumque largitatem, Deo suppliciter offerenda, pie mandare curavit. Simon vero benigne mandatam suscipiens, in omnibus quæ sibi proposuerat, ob-

temperavit; corpus scilicet removens, et ecclesiam, quæ beati Arnulphi dicitur, apud Crispiniacum castrum, ubi translatum est, de facultate propria largissime dolavit; viduis, orphanis, et omnibus indigentibus victus necessaria amplissime erogavit. Hæc fides vera, et hæc est dilectio firmissima, in qua non carnalis sed vita perpetua cogitatur, non caro moritur sed in æternum victura anima proponitur. Erat vir Dei hoc in facto perterritus timore si mundum antea contemptibilem, tunc horribilem iudicavit; et si in aliquo dilexerat, quasi anguem venenosum fugiendum perdocuit, et licet mundiali certamine et belli negotiis detineretur extrinsecus, militiæ Domini interveniens armâ Dominica gestabat intrinsecus. Nam cum fere triennio, labore militari implicitus, caro illius requiem non haberet, nocte tamen, armorum fatigatione minime detentus, solo tantum comite contentus ecclesiarum limina subiens, Matutinis semper interesse gaudebat. Si monachum, clericum, seu peregrinum quempiam religione famosum alicubi reperisset, vitæ corporaliter necessaria præbens, se ejus orationibus commendabat. Jejunii vero et eleemosynarum largitatē pollebat; carnem namque, conditos cibos, pigmenta et cætera hujusmodi quæ apponebantur in mensa, aliis hunc saturari credentibus esuriens, quibus nunquam caruit, pauperibus erogabat; vestium quoque varietate desuper indutus, cilicio corpus aspero mace-
rabat.

CAPUT III.

Interea dum regio regis et ipsius vallatione consumitur, homines a propriis sedibus effugantur, timorem de malefactis amplectitur. Mox belli certamina ad tempus differens, sanctorum apostolorum Petri videlicet et Pauli habitacula visere, et dominum papam Gregorium, ut sibi poenitentiam indiceret, adire proponit. Nec mora, paratis omnibus quæ viatori necessaria sunt, Romam ducente Domino pervenit, illicque sanctæ sedis apostolicæ præsulē reperiens, quid quæreret indicavit. At ille petitioni ejus non statim acquievit, nisi prius arma deponeret, inquit: Inanis foret absolutio renitentis.

673 Tunc vir Domini Simon aliquantulum in dubio subsistens, memor tamen Evangelici præcepti: « Qui non renuntiat omnibus quæ possidet, non potest meus esse discipulus (*Luc. xiv, 33*), » se facturum quidquid præciperet illico promisit. Præcepta igitur præsul armorum redditione poenitentiam indicit, et indictæ partem super se detinuit, duobusque religiosissimis viris, qui tunc præsentibus aderant, partem distribuit; et sic absolutum reatibus ad propria remittens, huic quibus spoliaverat, arma reinduit, terramque gubernandam donec cum rege pacem reformaret, iterum commendavit, adhibens etiam boni testimonii et summæ auctoritatis custodiam, Hugonem scilicet Diensem episcopum, qui tunc in Galliis legationis tinctus est officio, abbatemque Cluniacensium, quorum doctrinæ

et obeditioni subjectus lege divina redderetur instructus.

Revertens igitur sancta jucunditate repletus, rursus regem aggrediens, certamen ut miles optimus amplexatur, et donec victor existeret, licet invitus a belli negotio minime relaxatur. Ad ultimum vero regione depopulata, et utriusque laboris [*al.*, et victus laborisque] gravi pondere depressus, consilium de pace concipitur, colloquiumque ab utroque mandatur. Quid plura? fit conventus nobilium; iudicium fit a sapientibus; quæ jure contigerat hæreditas Simoni iudicatur et redditur; pax et concordia confirmantur.

CAPUT IV.

Pace igitur restituta, et quæ belli longitudine inordinata videbantur, rebus omnibus collocatis, uxor ei eleganti forma, facie pulcherrima, genere nobilis, quæ nulli in tota regione Arvernica secunda videretur, eligitur. Ipse vero quasi talibus adgaudens, ut bonum quod in se latebat penitus operiret, se eo iturum denuntiat, statimque iter arripiens profectus est. Quo, Deo disponente, perveniens a sponsæ genitore, Hildeberto videlicet consule, honorifice suscipitur, ibique aliquandiu commoratur: post verba tali facto congrua, data fide et accepta, se eam accepturum, ni secus ageretur, affirmat; et sic nuptiarum die constituto, cum gaudio reversus est in propria.

Ecce statutus dies appropinquat, magnatum multitudo mandatur, ornatus diversitas appetitur. Et ex ordine dispositis omnibus, regionem repetens Arverniam, ut decebat, ad fœdera promissa revertitur. Mox illis appropinquantibus, clamor turbæ vociferantis excipitur, sponsa venienti Simoni oscula porrigens amplexatur. Quis auditu non obstupescat? quis tali dulcedine commotus non lugeat? Oscula dabantur sanctitate condita, amplexus implicabantur luxuria semota, aliisque credentibus eorum dicta lasciva jucunditate repleta, vir Domini prædicationis verbum et dulcia vitæ colloquia, ut ambo sæculo renuntiarent, cordi illius inserebat. Nec mora ipsius monitis acquiescens, religionis habitum accipere, et sanctimoniam fieri devovit.

Nocte igitur subsequenti vir beatus, patre cæterisque ignorantibus, junctis [*sponsæ*] illi conversione et generis propinquitate collegis duobus, monasterio, quod Casa-Dei nuncupatur, transmittens, illic habitare disposuit. Ibi illico mutata veste sæculari, tres pariter sumunt habitum monasticæ professionis, quorum alter religiositate pollens, postea Bituricæ civitatis ordinatur episcopus; alter in humilitate subsistens diu in monasterio perstitit, dans operam religioni. Domna vero Deo devota sanctissime degens multis post annis superfuit.

Ad hæc pater somno excitus, credens filiam amore meretricio detentam, lenonum quempiam persecutam, se delusum aestimabat. Tunc tristis et ejulans Simonem accersiens, quasi commissi reus huius alloquitur: « O dulcissime juvenis, quid agam

quid faciam funditus ignoro? te prodidi, tibi fidei meae commisso, longoque terrarum spatio nobis accito, insidias intuli. De pretio fraudatus sum quod promisi; promissum namque sublatum est, sed nescivi. Parce igitur, parce nescio delinquenti. At ille corde laetitiam restituens, dolorem extrinsecus, quasi consolans aiebat: « Noli, domine mi, noli tristari, quem potius dilexerit, diligentius exsequitur; et si tibi charior factus sum, vilis forsitan illi. » Iis dictis, accepta ab eo licentia, festinus in Galliam repedavit.

Quid filia ejus egerat, quemadmodum sanctimoniam devoverat, Hildeberto per nuntium mandare curavit. O virum per omnia laude dignum! cujus melius similem, quam sancto Alexio dixerimus? namque cum sponsa sua, cum jam thalamum subintrassent ambo pariter quieturi, quemadmodum et Simo, verbum praedicationis intulit: luxuriam declinandam, conservare praemonens castitatem; illa vero dictis obtemperans admonentis, se virginem devovens, carnis munditiam Domino consecravit.

Ita beatus homo manu sanctae allocutionis ferale contagium detersit immundae pravitatis. Deinde ipsis, quarum magnitudo infinita videbatur, patris neglectis deliciis, sub ipsa noctis hora latenter abscessit. Sed ad ea quae de Simone dicenda sunt redeamus.

674. CAPUT V.

Simoni vero in propria vix ad modicum quiescenti, ecce rex Anglorum potentissimus, Willelmus nomine, qui eum nutrierat, ad se veniendum sub velocitate mandavit. Additur etiam ut castello nec villa, nisi solius noctis quietem assumeret, uxorem sibi debitam nullomodo desponsaret, quoad usque ad sui colloquium Northmanniam festinus occurreret. Tunc ille regis metuens edictum, absque recrastinatione aliqua, ubi constituerat abire, disposuit.

Videns ergo rex ad se venientem, laetus efficitur, secreto vocans eum, et dicens: « Quoniam fidem et dilectionem tuam ex longo expertus sum, et nutrimentum meum, quod in te est augmentare cupiens, qui pro filia mea rogaturi diu mecum conversati sunt, regis Hispaniarum Anfursi [f., Alphonsi] et Roberti principis Apuliae neglectis nuntiis, tibi eam tradens in uxorem te elegi, te haereditatis meae filium adoptans. Deliciae meae tibi reputabuntur; amici mei tui erunt, et inimici similiter. » Ad haec vir beatus hanc diaboli credens prosperitatem, qui electorum corda multis circumdat insidiis, licet nihilum et inane corde reputans, gratias tamen voce humillima referens, aiebat: « Magnum et apertum est beneficium quod pueritiae meae praestitisti; sed grates tibi refero multo melius pollicenti. Dignitas tua, sicut scriptum est, in humilitate descendit, ut exaltetur. Humilitas mea, nisi in gratiarum actione tibi jugiter subjiciatur, meretur ut deterius corruat. At obstaculum nobis opponitur, quod valde ambiguum est

et grave, et scrupulum cogitationi meae videtur inferre; domina mea namque regina, uxor videlicet tua, et ego, ut fertur, cognatione jungimur parentali, et generis propinquitate, quamobrem a sapientibus inquirendum si quo modo fieri possit, et qua ratione. » Ad haec rex: « Si ab antiquis et senibus populi nostri cognatio vera comprobatur, episcopos, abbates et clericos viros prudentes, scientes legem et alta sapientes, si eleemosynarum largitate, seu monasteriorum aedificatione, seu aliqua re congrua id ordinari queat, adunare et scrutari necesse est. »

Simon autem spem suam semper ponens Domino, ait: « Adhuc superest aliud, tantum voluntas adsit tua, quod necessarium est et salutare; volo namque, si placet, Romam adiens, sanctorum apostolorum Petri et Pauli, et domini apostolici, super hoc consilium et adjutorium flagitare, ut, accepta spirituali licentia, quidquid in iis nobis agendum est cum fiducia perpetretur. » Cui rex assensum praebens, respondit: « Quidquid super haec bonum tibi videtur, favente Deo et mea voluntate, dispone; » et his dictis pariter abscesserunt.

CAPUT VI.

Deinde quae parari videbantur omnibus per ordinem dispositis, ad ambulandum, relicta domo, ommissis deliciis, quarum ubertas tanta illi affluebat ut pene post regem in tota regione nullus ditior, nec rebus opulentior videretur; cum Romam ire debuisset, se monachum devovens, sanctum Eugendum adire disposuit: quo postquam perventum est, junctis sibi de familia quibusdam viris nobilissimis, omnes pariter cum gaudio sanctae Trinitatis, religionis habitum susceperunt.

Nam cum olim adhuc in saeculo positus in febrim teneretur, beatus Arnulphus, et ipse sanctus Eugendus, aliusque cujus nomen et faciem ignorabat, dormienti illi in viridario apparuerunt, admonentes ut illuc abiret, ibique Deo militans permaneret, permanens sub abbate monachus ordinaretur et esset. Qui statim a lectulo surgens ab infirmitate convalevit, et voce magna clamavit dicens: « Sanus sum; et ii qui hic aderant tres domini, ubi sunt, et quo abierunt? Qui vero de familia praesentes adfuerant ignorantes quid diceret, se nescire professi sunt. »

Igitur Flandriae, Northmanniae, caeterisque Galliarum partibus usque ad fines Germaniae, tanti viri rumore suscepto stupore repleti mirabantur; quippe qui notus regionibus illis dilectus Domino, et tam charus omnibus erat, quatenus Hugo Burgundiae dux, comesque Matisconensis, ejusdemque ordinis quamplures, pietatis affectu et illius amoris dulcedine inflammati, arma deponerent saeculum relinquentes. Quis enim illius exemplo conversionem morum penitus non appeteret, ac vitae propositum in melius non mutaret? Nobiles pariter et ignobiles, audito ejus nomine, mutabantur. Nunc ad ea quae monachus explevit redeamus.

CAPUT VII.

Hic est Simon obediens, sed non ille primus. Hic ut nominis sui hæres existeret, nunquam in obedientia dicitur restitisse; ubi vero monasticum sumpsit indumentum, stratum suum in secretario ecclesie ponens, nocte sub silenti lectulo surgens, solus in oratorio orationi vacabat. Jejuniis vero tam præpotens erat, ut tempore illo, cum præ egestate, quæ regionem illam **675** vehementer affligebat, triticum ut panis fieret etiam ad opus illius defuisset, panem avenæ siccum et gratias agens in refectione perciperet.

Cumque genuum inflexione, jejuniorum afflictione, infirmitas, quæ vehemens irruerat, crura turgida reddidisset, et quasi sopita, adeo ut ignis ardorem, licet pati videretur, minime sentiret, abbas suus voce humillima precabatur ut levigandi gratia caligas abstraheret: at ille, ut erat mitis eloquio, humiliter abnegans, se ad modicum perpeti respondit, et hoc leviter posse sustinere. Nocte vero subsequenti, Domino propitiantē, illo cæterisque ignorantibus, abstractæ sunt caligæ. Cumque ex more ut ad Matutinos pergens mane surrexisset, crura sensisset, et caligas in cruribus minime reperisset, admirans quod acciderat, coram se in lectulo plicatas invenit, quas iterum accipiens, sicut consueverat, reinduit.

CAPUT VIII.

Est et aliud memoriæ dignum, quod Dominus servo suo monstrare dignatus est; Nocte etenim quadam, priusquam fratres ad debitæ servitutis officium processissent, ille alios antecedens, monasterium ante altare Dominicum oraturus ingreditur. Cumque in oratione persisteret, sursum caput elevans, ecclesie fenestras luminis splendore coruscantes tresque renitentissimi habitus viros monasterium subintrare speculatur, usque in presbyterium festinantes, quorum unus sacerdoti similis, alter diaconi, tertius vero subdiaconi speciem gerebat. Ubi super sanctum altare, inspectante viro Dei, quasi solemnia missæ devotissime celebraverunt. Extrema vero oratione finita, qui sacerdos videbatur, Simonem benedicens, una cum sociis ab ejus oculis evanuit.

Quod abbati suo, ut moris est, confessionem faciens non celayit, exigens ab eo ut, quandiu in vita subsisteret, nulli penitus hominum denudaret. Abbas autem videns Dei hominem profectum attendentem, et paulatim quæ Dei sunt virtutes multas amplectentem, altiori quam quo ingressus est capituli loco, ascendere et sedere præcepit: quod ipse admodum triste ferens, veniarum multiplicatione misericordiam postulabat; et hoc tandiu actum est, donec ad sedem pristinam revocari promeruit.

CAPUT IX.

Perpendens itaque honorem a fratribus sibi impensum, metuensque ne jejuniorum suorum afflictio, seu alia quælibet animæ necessaria, alicui in con-

ventu tadio viderentur incommoda, eremi solitudinem concupivit: unde monasterii Patrem adiens, ut illuc gradiendi licentia ei daretur, prece non minima deposcit, et adeptus est. Qua accepta, assumptis secum paucis de fratribus, quorum vita religiositate pollebat, cum humilitate recedit.

Quid ibi adveniens gessit in opere, quantaque pro Christi nomine perpessus est, ut exemplum fiat audientibus, propalare necesse est. Coepit namque ut de proprio manuum viveret, ubi novale fieret scindere cum securi. Cibus erat tenuis, panis cum aqua, legumen et poma silvestria cum labore gravi, et hoc semel in die, excepta Dominica et die solemni. Et quæ domi contulerat, aquam collo deferens, ipse mala cum pulmento decoxit. Et, cum ad quid operandum foras egrederetur, si quis pauper occurrens ibi eleemosynam posceret, dispensatori suo præceperat ut nullo modo vacuus abiret.

CAPUT X.

Accidit autem ut quadam die viator esuriens illic agapem postularet; quæ sola remanserat libram panis ei minister obtulit. Tunc vir Dei cum fratribus silva regrediens si refici possent inquit. Cui servitor: Panis, inquit, deest; sunt poma silvestria; qui sero superfuit panem indigenti præbui. Mox lætus et Deo gratias agens, fratremque, qui illud egerat, benedicens, ecclesiam subiit orationi incumbens. Necdum orationis verba finierat, et ecce vir quidam onustus panibus adveniens, hos dispensatori sub Simonis nomine tradidit, qui viro Dei cum sociis accersito, quid acciderit et quemadmodum Dominus servorum suorum non est oblitus indicavit. Illi autem sub tali facto stupefacti, hoc viri Dei fidei deputantes, Deum pariter laudaverunt, in refectione sumentes.

Rursum in nemore, cui fere nullum tempus habebatur vacuum, ligna succidenti ferramentum arbore excussum vulnus pede incutiens vehementer reddidit afflictum, adeo ut domi regrediens alienis sustentaretur humeris. Quod fratres oppido contristati, ut ad medicum mitti deberetur, insinuant. Quibus ille renuens, excepto Dei medicamine, nullatenus se velle sanari respondit; et tamen, procurante Deo, mox pristinae restitutus est sanitati.

Sub idem vero tempus vir quidam religiosus, tanti viri famam audiens, ferreo-vestitus amictu super nudo, de longinquo visendi gratia venit ad eum; qui devote veniens devotius ab eo susceptus est. Quem postquam **676** secretim alloquens, nescius quo docente, sic indutum comperit, summo pere deprecatur poenitentiale illud sibi dari; qui precibus ejus annuens, licet invitatus dimisit, et abscessit. Simon vero, ab abbate vix adepta licentia, corpus tenerum, abjecto cilicio quo utebatur, durius illud induit diebus multis, cadaver afficiens semi-mortuum: quod ferrugine tinctum, clavorum tusionibus attritum, tam lividum et dilaniatum red-

didit, ut qui vidit, assereret, [quod] etiam saxeum A pectus pie in fletibus molliri posse videretur.

CAPUT XI.

Eodem vero tempore bonæ memoriæ Hugone abbate Cluniacensium rogante ut ipse beatus vir in Galliam proficisceretur, ut pro eo regem Francorum Philippum, qui sibi quædam auferebat, alloqueretur et corripere; abbatis sui imperio in Galliam profectus est.

Accidit autem eo proficiscente apud Compendium, oppidum regis, ut sudarium Domini levare debuisset, et capsula aurea decentius deponi; quod vir Domini audiens, ab itinere quod rectius videbatur, ut illuc abiret, aliquantulum divertit ac in brevi Domino ducente pervenit; qui beati Cornelii quasi sub occulto templum oraturus ingressus, a quibusdam, qui festivitati intererant, statim agnoscitur, et mox fama pervolante rumor in auribus vulgi suscipitur. Vox populi et turbæ lætantis clamor attollitur: Simon ferè ab omnibus clamabatur; Simon certatim aspicitur, et sic usque ad palatium regis, vix turbæ premente, subtrahitur.

Quem rex, qui nuper advenerat, diligentissime intuens honore per debito suscepit, eumque blande allocutus, si quid ab eo postularet, se obsequi præparatum libentissime repromisit. Ille vero petitionis suæ non immemor, quid sibi quæreret, innotuit, et sicut petierat, impetravit.

In crastino itaque solemnitate peracta, et Domini perspectis reliquiis, Anglorum regem et reginam, qui eum nutrierant, visendi gratia Northmanniam usque properavit, illucque perveniens contra filium, Robertum nomine, regem dimicantem invenit; qui utrique compassus, pacem reformatam pestilentis malum a regione fugavit.

Audita vero ejus fama qui sui in sæculo dicebantur, alii et quamplures, pene milites mille, in adventum ejus læti obviam processerunt, et quisque de proprio aurum vel argentum, mulam seu palefridum ut acciperet, devotissime precabantur; ille vero foris gratias agens, corde pro nihilo reputans, nullum penitus accipiens, hæc omnia ex adverso conspicatur.

Ad ultimum vero regem secreto adiens et reginam, mæstos pietate pariter reddidit et gaudentes; adeo ut regina, sicut bonarum moris est mulierum, loqui nequiret verba intercedente ploratu. Post dulcia itaque eorum colloquia, et reliquias, aurum, argentum, et cætera quæ hujusmodi sunt munuscula illi offerunt, ut benigne suscipere summo opere deprecantes: ille autem præter reliquias hæc omnia vilipendens, nullum in accipiendo præbuit assensum. Ignorante tamen illo, qui cum eo socii fuerant, quædam optima sub absconso capientes munera detulerunt: itaque male facta et accepto ad monasterium regredi meditatur. O mira Dei dispensatio! quis hominum tantum dilectionis donum ab hominibus impensum temporibus istis promeruisse dicitur? Noti

pariter et ignoti Simonem diligebant, Simonem cernere lætabantur; non hoc fortuito, sed Dei dispensatione fieri credendum est.

Ecce occurrit in memoria miræ ipsius patientiæ bonum, quod eodem itinere sustinuit necessitate compulsus. Nam cum apud Firmitatem castellum quæ olim ipsius hæreditas dicta est, in propria demoraretur, amicum quemdam ad se de villa venientem; videndi desiderio accensum, unus ex iis qui raptos dicuntur, improvise prosiliens, captum rapuit et abcessit. Quod ibi milites et viri nobiles adverterunt, triste admodum ferentes, quæsierunt, et repertus est. Erucere oculos, seu aliter justitiam facere minabantur.

Vir autem Domini innocentiam, et illud quod scriptum est corde retinens: « Mihi vindictam, ego retribuam, dicit Dominus (Rom. xii, 19), » fieri omnino prohibuit. Tunc unus ex sociis, accersito eo secreto alloquitur, scire volens qualiter et quo animo illam injuriam illatam sustineret, si dedecus illatum ab aliquo in propria sentiret, magis esse se lætum et gratias Deo exhibere respondit, quia patientia salvabimus animas nostras.

CAPUT XII.

Peractis igitur in itinere quæ perpetranda erant, eremum regrediens, quæ prius proposuerat iterum inchoavit, ibique quantum licuit labori corporeo insistens, in humilitate conquievit. Sed, ne civitas super montem posita, et lumen lateret in tenebris, sanctæ Romanæ sedis memoratus antistes tanti viri nomen audiens, abbati suo, ut ad eum mitteretur, litteris denuntiavit. Ille vero tanti mali fama dolore commotus, ne alii turbarentur, sigillum abscondisse nec manifestasse dicitur, donec dominus papa rursus **677** aliud mitteret, quod duriora bajularèt. Secundo namque per litteram editam dedit, nisi quantocius in Simonem transmittendo festinus existeret, abbas et cuncta congregatio a spiritali officio vacarèt. Quid plura? Turbatur abbas, fratres pariter constrictantur. Quid aliud facerent? Ecclesiæ namque solamen amittitur.

Disposito ergo itinere in iis quæ parari videbantur, Simon una cum sociis ad Urbem dirigitur. Quem postquam venientem dominus apostolicus comperit, et appropinquantem oculis intuitus est, lætus efficitur, cum honore per debito suscipiens eum. Cui ubi blandè allocutus pacis osculum tradidit; juxta Theclæ virginis ecclesiam domus ad habitandum congrua eligitur. Qua sanctissimè conversanti et orationi vacanti, omnis societas suorum pro infirmitate loci morte subtracta est, relictis solummodo duobus monachis, quorum alter ad monasterium regressus est, alter vero illi serviens usque ad finem vitæ, Urbis inæqualitatem cum eo sustinuit.

CAPUT XIII.

Accidit eodem tempore quod dominus papa, et Robertus quidam Apuliæ princeps, ab invicem dis-

sentirent, unde præsul metuens ne civitas belli contentione in aliquo perturbaretur, Simonem accersivit, summopere deprecans ut pacandi gratia illuc proficisceretur. Cui statim obediens se profecturum promittens, adjuncto sibi viro religiosissimo, iter arripit cum benedictione jubentis.

Eo igitur adveniens principem quaerit et invenit; quem inventum quasi epulis in visu suo refecit, unde pacem reformans, quod voluit opere perpetravit. Omnibus itaque illuc pacificatis, revertitur, in itinere plebes [*al.*, plures] alloquens, ut ad Dominum converterentur admonuit. Cujus allocutioni assensum praebentes, pene sexaginta milites saecularibus omissis, arma Dominica susceperunt; et sic viri Dei praedicatione monachalem habitum per diversa provinciae loca cum benedictione susceperunt.

Ad Urbem itaque regressus pontificem adiit, et quidquid egerat de pace nuntiavit. Ille autem et gratum habuit quod accepit, et illud quod fecerat approbavit. Nec multo post habens in voluntate ad monasterium reverti, licentiam ab eo cum humilitate deposcit: qui nec primo, nec secundo ejus precibus aurem accommodans, tale fertur dedisse responsum: « Sicut nec meis meritis, charissime, nec mea, sed domini Petri dominatione pastoralis accersitus advenisti; ita nec mea est in potestate promissio revertendi. Vade ergo, et oratorium ingredi beati Petri, et quidquid in voluntate habeat, orationibus perscrutare. »

Qui nocte subsequente, sicut ipse praeceperat, templum precaturus ingreditur, totam pervigilem ducens orationi intentus, et priusquam inde procederet, qua sublatus est vitae, mortis infirmitate corripitur. Mox inde progrediens ad habitaculum, et lecto decidens, ad confessionem suam pontificem invitat, et ad se visitandum. Qui voluntati ejus obtemperans, et mundatum a vitiis absolvit, et pariter benedicens abcessit. Nec multo post pretiosi corporis et sanguinis Christi munimine roboratus, pridie Kalendas Octobris spiritum Deo reddidit, et qualis in vita religione persisterit, finis sanctissimus in assumptione monstravit.

CAPUT XIV.

Ecce civitas omnis rumore concutitur. Diversi sexus et aetatis gens in funere concitatur; et quod viventi minus tribuerat, funeri ejus obsequium ab iis ministratur. Tum, praecipiente episcopo, sepulturae locus inter apostolicos praeparatur; et quia apostolicam vitam studuit imitari, merito hujus apicis adeptus est dignitatem.

Præsul tamen non adfuit, infirmitate detentus, sed clerum omnem convocans, dirigit illuc episcopos, abbates, clericos et moniales cum cereis et luminaribus. Ita ut triginta quinque congregationum numerus, cum populorum turbis, funeri ejus obsequium ministrarent; et sic cum missarum solemnibus et celebritate praecipua a principibus Ro-

mae corpus in foveam delatum deponitur. Census vero denariorum non minimum a praesule collatus, pauperibus erogatur. Ecce Dei servus absque pecunia et cognatione aliqua, paulo ante pauper, in sine dives efficitur, sed adhuc ditior fit dum in sede caelica collocatur.

Regina vero Anglorum Mathildis nomine, dives et praepotentissima, quia eum nutrierat et consanguinitate dicebatur proxima, ob viri Dei memoriam ad sepulturam componendam, Romae auri quamplurimum et argenti monacho deferente transmisit. Quae studiose quadris et politis lapidibus ex marmore diversi coloris intexta, adhuc peregrinantibus bonitatis exempla praebet.

CAPUT XV.

Monachus autem qui, cum Simone diu conversatus, incommoda corporis pro ejus amore multa sustinuerat, post ejus assumptionem, postque sepulturae suae **678** instructionem, relicta Roma monasterium revisit, ubi, multis diebus abstinentiae et labori operam dans, summam humilitatis exempla monstravit. Priusquam vero ad mortem, quae est exitus vitae, propinquasset, Simon beneficii et servitutis impensae non immemor, nocte quadam apparuit ei cum caeteris quiescenti, vocans eum, et dicens: « Roberte (sic enim appellatus est). » At ille inquit: « Tu quis es? » Tunc Simon respondens: « Ego, inquit, Simon sum, » et adjecit: « Cur hoc in me olim facere voluisti? Nam cum apud Romam ad novum sepulturae locum corpus meum transferres, nil pro anima mea pauperibus erogasti. » Cui Robertus: « Pauper, inquit, eram, et census mihi deerat. » Ille contra: « Certum est te habuisse aliquid quod impertiri debueras. » Et, ut ipse post modum retulit, duos aureos habebat.

Ad quem iterum Robertus: « Dilectissime mihi, quae gloria et quae requies tibi maneat, si placet, insinua? Requies, inquit, et gloria mea magna est: Nam Dominus meus inter apostolos requiem mihi dedit, et sedem gloriosam. » At ille: « Et quod est gaudium, quis cantus ante Dominum, rogo si potes edicas? Magnum est, inquit, gaudium et incomprehensibile; nec verbis narrari, nec sensu cogitari potest. Tamen si pergamenum, pennam et incaustum in proximo habuisses, certum te scribendo in aliquo reddidissem. » Et adjecit: « Volo ut Anselmo Sanctae Mariae Becci abbati, prudenti et reverendissimo viro, quod modicum in Deo mihi contulit auxilium, ex parte nostra denunties; aestimabam quippe in eo erga animae meae salutem, fidem et dilectionem non modicam. » His dictis, confortans eum ad servitum et obedientiam salutarem, disparuit.

Frater vero quod audierat beato viro, sicut praecipitum est, enarravit. Cui abbas lacrymando respondit dicens: « Crede mihi, frater, crede mihi, vera intulit servus Dei; nam peccatis meis exigentibus, illud quod deberem pigritia detinente post-

posui; si vero orando, eleemosynam faciendo, seu aliud quid, quod Deo placeat, exhibeam, operando, omnibus modis ut in his participetur exorto. Et his dictis pariter abcesserunt.

Hic est vir ille religiosissimus Anselmus, qui ex abbate Cantuariæ archiepiscopus, et legationis apostolicæ in Anglia sortitus est dignitatem.

Hæc et alia quæ de Simone scripta sunt, hi qui de propria familia, in sæculo viri religiosissimi, cum eo habitum spiritalem susceperunt, quæ oculis intuiti sunt et auribus audierunt, quemadmodum scripsimus, ita esse testati sunt.

Epitaphium Simonis comitis, scriptum in pyramide ejusdem, a domino papa Urbano, cognomento Odone.

Simon habens nomen, majorum sanguine claro, B

Francorum procerum pars ego magna fui.
Paupertatis amans, patriam mundumque reliqui,
Spiritus divitiis omnibus antefereus.
Post ad apostolicam cœlestis principis aulam,
Eximius tanti me Patris egit amor.
Quo duce promerear tandem super astra levari.
Hospitor hic sacras conditus ante fores.

Item versus.

Olim facta Patris renovans dictamine fratris
Discipulis normam scripsi sub paupere forma;
Sed quia nec spernit Deus hæc, nec pauperiora,
Ostendit Moyses, operi capiendo minora,
Quare lectorem cupiens auxiliatorem,
Me legat absentem posco virtute carentem.

VITA SANCTÆ SALABERGÆ

ABBATISSÆ S. JOANNIS LAUDUNENSIS,

SUPPARI AUCTORE.

PROLOGUS AUCTORIS.

679 In infulis sacerdotalibus honore decorato religionis, cui copia fuit, OMOTARIO papæ, nec non et sacerdoti castissimæ Christi virgini ANSTRUDI abbatissæ, et SALABERGÆ.

Jussionibus vestris, o venerandum decus parentum alnique vigoris, parere non distuli, quo potissimum almæ matris, et nostris præferendæ temporibus feminae, Salabergæ vitam atque gestorum seriem, in quantum res sinebat et divina pietas favebat, meo debuerim stylo cedere. Sed ego in hac parte valde me censeo fore imparem, quippe qui vix primis imbutus sum litteris, et Christiana simplicitate educatus. Sed sum memor illius Domini et Salvatoris præconi, dicentis: « Petite et dabitur vobis; quaerite et invenietis; pulsate et aperietur vobis (Matth. VII, 7). » Et illud Psalmographi oraculum: « Aperi os tuum, et ego adimplebo illud (Psal. LXXX, 11). » Unde lectorem obsecro. Si quis tamen hæc, quamvis temerario conatu aggressus sum texere, gesta;

C captus amore sanctæ matris, legere decreverit, non quærat in his Tullianam eloquentiam, nec oratorum facundiam, non philosophorum flosculos, et stoicorum diversas assertiones, sed veritatem, et simplicitatem historiarum. Neque enim aquila extensis alis semper ad æthera volitat, sed aliquoties assolet ut remissioribus pennis descendat ad terras; et inter regias saepe dapas, etiam viliâ poma lactucæque aggrete optimâ quæque censentur. Orandus est Deus Pater ut densissimi pectoris obtusique sensus nubila detegat. Orandus est et Salvator noster Jesus Christus, ut aura nos S. Spiritus afflare dignetur, ut, caligine mentis abrasa, facultatem accommodet loquendi, ut venerabilis matris, quæ semper monasteriorum Ecclesiarumque amore flagravit, valeamus actus disserere, et in posteros strictim succincteque promulgare. Tribuat illi quod peto vestro opitulante oratu, qui « linguas infantium fecit esse disertas (Sap. x, 21). »

INCIPIIT VITA.

CAPUT PRIMUM.

Igitur sancta Salaberga in suburbano Leucorum oppido Lingonicæque confinio, illustribus orta natalibus [al., territorio Lingonico confini secundum sæ-

culi dignitatem clarissimâ parentibus non infimis ac in servitio Dei per omnia devotis exstitit oriunda], quem Uternensem pagum ob annum iisdem in locis defluentem vocitant, humanis rebus initium sumpsit.